

Dr. Hanol Mónika, osztályvezető
Bódi Andrea, belső ellenőr
Belső Ellenőrzési Osztály
Iktatószám:

ELLENŐRZÉSI JELENTÉS

„Találmány felhasználása”

05/2015.

Szeged, 2015. július 27.

ELLENŐRZÉSI JELENTÉS

AZ ELLENŐRZÉST VÉGZŐ SZERVEZETI EGYSÉG: Belső Ellenőrzési Osztály

AZ ELLENŐRZÉS CÉLKITŰZÉSE:

A vizsgálat célja annak ellenőrzése, hogy a bejelentéssel érintett közalkalmazott a jogszabályoknak valamint a Szegedi Tudományegyetem, mint munkáltató által hatályba léptetett Szellemi Tulajdonkezelési Szabályzat rendelkezéseinek megfelelően járt-e el.

AZ ELLENŐRZŐTT SZERVEZETI EGYSÉG: SZTE ÁOK Élettani Intézet

AZ ELLENŐRZÉS TÍPUSA: Szabályszerűségi ellenőrzés

ALKALMAZOTT ELLENŐRZÉSI MÓDSZEREK ÉS ELJÁRÁSOK:

- Vonatkozó jogszabályok és egyetemi belső szabályzatok vizsgálata;
- Vezetői szóbeli, írásbeli nyilatkozatok;
- Adatbekérés;
- A rendelkezésünkre bocsátott dokumentáció ellenőrzése.

VONATKOZÓ JOGI HÁTTÉR:

- 1995. évi XXXIII. törvény a találmányok szabadalmi oltalmáról
- 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről
- 1997. évi LXXX. törvény a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről
- Szellemitulajdon-kezelési Szabályzat
- Tájékoztató a Szegedi Tudományegyetem jogosultságába tartozó iparjogvédelmi oltalmak fenntarthatóságáról
- Útmutató - A kutatás-fejlesztési és a tudományos szolgáltatási tevékenység elválasztásához
- Hetedik keretprogram, támogatási megállapodás II. melléklet: Általános feltételek (Marie Curie-cselekvések, Egyetlen kedvezményezett)
- SZMSZ – Foglalkoztatási Követelményrendszer
- 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról

ELLENŐRZŐTT IDŐSZAK: 2011. 07. 01. – 2015. 04. 14.

VIZSGÁLATVEZETŐ: Dr. Hanol Mónika

VIZSGÁLATBAN RÉSZTVEVŐ NEVE: Dr. Hanol Mónika, Bódi Andrea

IDŐIGÉNY: 34 ellenőri nap

AZ ELLENŐRZŐTT IDŐSZAKBAN HIVATALBAN LÉVŐ VEZETŐK NEVE, BEOSZTÁSA:

Prof. Dr. Szabó Gábor, SZTE rektor
Devecz Miklós, SZTE kancellár

Dr. Hanol Mónika
osztályvezető

ELLENŐRZÉSI JELENTÉS

A 05.1/1/2015. számú megbízólevél alapján a belső ellenőrzés elvégezte a „**Találmány felhasználása**” című soron kívüli ellenőrzést, amelynek célja annak megvizsgálása, hogy a bejelentéssel érintett közalkalmazott a jogszabályoknak valamint a Szegedi Tudományegyetem, mint munkáltató által hatályba léptetett Szellemi Tulajdonkezelési Szabályzat rendelkezéseinek megfelelően járt-e el.

Az ellenőrzés során megvizsgáltuk a vonatkozó hatályos egyetemi belső szabályzatokat, beszereztük a szükséges dokumentumokat és vonatkozó adatokat valamint vezetői szóbeli illetve írásbeli nyilatkozatokat.

A Szegedi Tudományegyetem kiemelt hangsúlyt fektet a kutatói által a munkájuk során kifejlesztett találmányok és egyéb szellemi alkotások jogi védelemben részesítésére. A Kutatás-fejlesztési és Innovációs Igazgatóság minden szolgálati szellemi alkotás hasznosítása során az Egyetem számára legelőnyösebb megoldást igyekszik megtalálni, a kutatók anyagi érdekeinek védelméről pedig a jogszabályokon túl belső szabályozással is gondoskodik.

1. A munkavállalókra vonatkozó szolgálati és alkalmazotti találmányok fogalmának elemzése a jogszabályok és az Egyetem belső szabályozásainak tükrében

Az Szegedi Tudományegyetemen keletkezett szellemi alkotásokra és találmányokra az 1995. évi XXXIII. törvény a találmányok szabadalmi oltalmáról, az Egyetem Szellemitulajdon-kezelési Szabályzat valamint két további eljárásrend is vonatkozik, amelyek az SZTE Kutatás-fejlesztési és Innovációs Igazgatóság honlapján elérhetőek. (1. számú melléklet – Jogszabályi háttér)

A rendelkezések értelmében szabadalmazható minden új, feltalálói tevékenységen alapuló, iparilag alkalmazható találmány a technika bármely területén. Iparilag alkalmazható a találmány, ha az ipar vagy a mezőgazdaság valamely ágában előállítható illetve használható.

Alkalmazotti találmány annak a találmánya, aki anélkül, hogy ez munkaviszonyból eredő kötelessége lenne, olyan találmányt dolgoz ki, amelynek hasznosítása munkáltatója tevékenységi körébe tartozik. Az alkalmazotti találmányra a szabadalom a feltalálót illeti meg, azonban a munkáltató jogosult a találmány hasznosítására. A munkáltató hasznosítási joga nem kizárólagos; ugyanis hasznosítási engedélyt nem adhat. A hasznosítási jog a munkáltató megszűnése vagy szervezeti egységének kiválása esetén a jogutódra száll át; egyébként másra nem szállhat, illetve nem ruházható át.

Szolgálati találmány annak a találmánya, akinek munkaviszonyból folyó kötelessége, hogy a találmány tárgykörébe eső megoldásokat dolgozzon ki. A szolgálati találmányra a szabadalom a feltaláló jogutódjaként a munkáltatót illeti meg. A Kutatás-fejlesztési és Innovációs Igazgatóság munkatársainak nyilatkozata alapján megállapítható, hogy az SZTE jelenlegi portfólióban csak ilyen, szolgálati szellemi alkotások szerepelnek.

Az Egyetem jelenleg hatályos és az ellenőrzési tárggyal érintett 2011. évre vonatkozó szabályozása értelmében is, a szolgálati és az alkalmazotti találmányt a feltaláló a megalkotástól számított 8 napon belül, meghatározott tartalommal köteles ismertetni az Egyetemmel, aki az ezt követő kilencven napon belül köteles nyilatkozni arról, hogy a szolgálati találmányra igényt tart-e, illetve az alkalmazotti találmányt hasznosítani kívánja-e. A szolgálati találmánnyal a feltaláló csak abban az esetben rendelkezhet szabadon, ha a munkáltató ehhez hozzájárul, vagy ha a munkáltató a fentiek szerinti nyilatkozat megtételét elmulasztja.

A törvény értelmében a fenti rendelkezéseket megfelelően alkalmazni kell, ha közalkalmazotti jogviszonyban álló személy alkotta meg a találmányt. Ebből következően ha a Szegedi Tudományegyetemnek közalkalmazottja nem jelentette be a szellemi alkotását – legyen az akár egy eszköz is –, akkor nem teljesítette a törvény által előírt kötelezettségét. A jelenleg hatályos

Szabályzat értelmében ezen bejelentés elmulasztása fegyelmi és az adott jogviszonyra irányadó jog szerint kártérítési felelősség megállapítására irányuló eljárást eredményezhet. A munkavégzése során vétkes kötelezettségszegést megvalósító közalkalmazottal szemben a *Közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény* és 2012. július 1-jén hatályba lépett *új Munka törvénykönyve* által meghatározott (kollektív szerződésben illetve munkaszerződésben meghatározott) szankciók alkalmazhatók.

2. A bejelentő levélben szereplő közalkalmazott érintett találmányának rövid ismertetése és a jogi helyzetének vizsgálata

A belső ellenőrzés több személyt, köztük az érintett tudományos területen dolgozó egyetemi kutatót is meghallgatott a szóban forgó eszköz megismerésének és létrehozása körülményeinek tisztázása érdekében. (2. számú melléklet – *Meghallgatási jegyzőkönyvek*) Az ezek során készült jegyzőkönyvekből kiderült, hogy egy erősítő, mint eszköz nem minősül találmánynak, hiszen már a tudomány hőskorában, a XIX. század utolsó harmadában is létezett, de a vizsgálat tárgya szerinti, 256 csatornás multiplexer erősítő a létrehozása idején újításnak számított, legalábbis hazánkban biztosan. Az újdonság ebben az eszközben, hogy egyetlen „drótbá csomagolva” tud jeleket küldeni a számítógépre, ahol a mérési eredmények megjeleníthetővé válnak. Ez az erősítő idegtudományi mérések végzését teszi lehetővé, amelyet jelenleg is alkalmaznak az ÁOK Élettani Intézet laborjában.

A bejelentésben érintett kutató, meghallgatása során elmondta, hogy az eszközt, mint műszaki fejlesztést először az Egyesült Államok, nevű kutatóközpontjában látta, amely akkor még nem volt alkalmas a kutatásokban való alkalmazásra. Egy ott dolgozó kutatónő kérésére kezdett az erősítő fejlesztésébe és akkor hozta létre az -t, mivel a megrendelő a fejlesztésekre bizonyos összegű előzetes támogatást is biztosított. A - eszköz elkészülte után szerződést kötött az -vel arra vonatkozóan, hogy használhatja az eredetileg általuk kifejlesztett, de kutatási célokra még nem alkalmas szoftvert és a tervezési fejlesztéseket saját mérőműszerének elkészítéséhez. A megállapodás deklarálja, hogy kapcsolási rajzok hozzáférhetővé tételét követően a magyarországi bejegyzésű gazdasági társaság szabadon értékesítheti összeszerelési és telepítési tevékenységét. (3. számú melléklet – n és ft. között létrejött megállapodás)

A vizsgálat során az ellenőrzés a Kutatás-fejlesztési és Innovációs Igazgatóság bevonásával megállapította, hogy sem a bejelentéssel érintett közalkalmazott, sem az általa létrehozott kft. nem élt az általa kifejlesztett erősítő szabadalmaztatásának lehetőségével. (4. számú melléklet – *technológiai menedzser nyilatkozata*) Mindebből arra következtethetünk, hogy a kutató az általa létrehozott eszközt nem minősítette találmánynak, illetve annak szabadalmaztatására a megkötött megállapodás értelmében nem is lett volna lehetőség.

Az összegyűjtött információk birtokában a belső ellenőrzés megállapította, hogy ún. visszamenőleges újdonságkutatási eljárás lefolytatása nélkül egyértelműen nem sorolható az erősítő a találmány jogi kategóriájába, az ennek szükségességéről való döntés pedig felsővezetői hatáskörbe tartozik. Amennyiben erre vonatkozóan támogató döntés születik, a Kutatás-fejlesztési és Innovációs Igazgatóságnak kell külsős cégektől újdonságkutatási eljárás lefolytatására árajánlatot kérni. Ezt követően az elkészített újdonságkutatási jelentés adhat választ arra, hogy a szóban forgó 256 csatornás erősítő, annak megalkotása idején teljesítette-e a találmány definiált feltételeit, azaz az újdonság, a feltalálói tevékenység és az ipari alkalmazhatóság követelményeit.

3. A közalkalmazott által tanúsított magatartás szabályszerűségének megvizsgálása

közalkalmazotti jogviszonya folyamatos a Szegedi Tudományegyetemmel. A vizsgálatban érintett időszakban – között – az Amerikai Egyesült Államok Rutgers Egyetemén végezte a Marie Curie pályázat keretein belül létrejött ösztöndíjszerződésben foglalt feladatait, mely időszak alatt a szerződésben foglalt

juttatásokon és hozzájárulásokon kívül a Szegedi Tudományegyetem által folyósított távolléti díjban is részesült. (5. számú melléklet – *VSZI-től bekért személyi anyaga*)

Amennyiben az elrendelhető újdonságkutató eljárás eredményeként bizonyosodna, hogy a *VSZI* által készített 256 csatornás erősítő a megalkotása idején megfelelt az újdonság, a feltalálói tevékenység és az ipari alkalmazhatóság követelményeinek, úgy megállapítható, hogy az SZTE közalkalmazottjaként nem teljesítette jogszabályban előírt kötelezettségét. (6. számú melléklet – *A Kutatás-fejlesztési és Innovációs Igazgatóság nyilatkozata*) Ebben az esetben ugyanis a megfelelő eljárás az lett volna, hogy a kutató a találmánya megalkotásától számított nyolc napon belül bejelentést tesz az általa készített eszközről a Szegedi Tudományegyetem, mint munkáltatója felé, majd annak további „sorsáról” az Innovációs Bizottság lett volna jogosult dönteni.

Ezen gondolatmenetet folytatva az Egyetemnek, mint munkáltatónak jogszabályban rögzített lehetősége lett volna, hogy a rendelkezési jogába tartozó szellemi alkotást hasznosító vállalkozás, ún. spin-off részére rendelkezésre bocsájtja, mely jelen esetben az *VSZI* lett volna. Ennek alapítását követően az Egyetem vagyoni hozzájárulása ellenében részesedésre valamint a szellemi alkotás kizárólagos hasznosítási jogának rendelkezésre bocsájtása ellenében licencdíjra lett volna jogosult. A vezetői döntések gazdasági adatokkal történő elősegítése érdekében csatoljuk a Kft. 2011. – 2013. évekre vonatkozó eredménykimutatásait és a Kutatás-fejlesztési és Innovációs Igazgatóság által készített előzetes kalkulációt arra az esetre, ha a további vizsgálatok során bizonyosodna a *VSZI* által készített erősítő találmány volta. (7. számú melléklet: *eredménykimutatása 2011-2013., Kutatásfejlesztési és Innovációs Igazgatóság kalkulációja*)

4. Egyéb, a vizsgálat során az ellenőrzés témájával kapcsolatosan felmerült kérdések

Az ellenőrzés lefolytatása során fény derült arra, hogy néhány kolléga látta a szóban forgó erősítőket az SZTE ÁOK Élettani Intézetének Dóm tér 10. szám alatti laborjában.

Az *VSZI* elmondása szerint ez azért fordulhatott elő, mert a kész eszközök postázásra történő előkészítése, becsomagolása a laborban történt. Vizsgálatunk során elemeztük azon témaszámok (összesen hat darab) 2011 – 2013. évekre vonatkozó értesítőit, amelyek felett a kutató rendelkezett. A témaszám értesítőket átnézve megállapítható, hogy a 2011. és 2013. év között az *Marie Curie* pályázati forrásból származó témaszámról történt különböző alkatrészek és szolgáltatások (gravírozás, csomagküldés) díjának kifizetése, a belső ellenőrzés azonban nem rendelkezik olyan a szükséges speciális szakismerettel, amelynek segítségével egyértelműen kijelenthető lenne, hogy a szóban forgó eszközök erősítő építésére alkalmasak, továbbá hogy a szervezeti egység által beszerzett és felhasznált mennyiségek indokoltak voltak. Amennyiben a felsővezetés e körben további vizsgálatot lát szükségesnek, úgy a belső ellenőrzés javasolja, hogy a jelentéshez csatolt, a laborban végzett helyszíni ellenőrzés során bemutatott, ott használatban lévő erősítőről készült kép és az *VSZI* témaszám értesítők alapján döntsön arról, hogy szakértő bevonása szükséges-e. (8. számú melléklet) Ezen szakértői vélemény alapján pedig tegye meg a megfelelő jogi lépéseket.

Az ellenőrzésünk során felmerült további kérdés a *VSZI* és munkatársai által használt labor felújítási körülményeinek anyagi és jogi helyzete. A helyszíni vizsgálatunk során szemrevételezett labor 2013. november és 2014. január között került felújításra az ÁOK Dékánjának értesítését követően. (9. számú melléklet – *Fénykép a laborról*) A laborvezető nyilatkozata szerint a munkálatokat saját, azaz az Egyetem számára külső forrásból fedezte, arra semmilyen pályázati és egyetemi szervezeti pénzkeretet nem használt fel. A szóbeli megállapodást követően, a tanszékvezető engedélyével átrendeződtek a laborok az Élettani Intézetben. Elmondásuk szerint az átépítést megelőzően telefonos egyeztetésre került sor a GMF Műszaki Osztályának egyik munkatársával arról, hogy amennyiben a tervezett átalakítások az épület külső megjelenését és statikai szerkezetét nem érintik, akkor azok kivitelezhetőek. Mivel az Egyetem vagyongazdálkodásában lévő épületeinek külső forrásból történő felújítása speciális esetnek minősül, ezért megkerestük a Műszaki és Beruházási Irodavezető-helyettesét, aki a szabályos eljárás menetről a 10. számú mellékletben csatolt szakvéleményt adta. Ennek értelmében javasoljuk, hogy

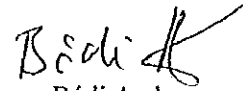
keresse fel a Létesítménygazdálkodási Igazgatóság szakembereit az írásbeli átruházás elkészítése és az esetleges bérleti igénye ügyében.

Az ellenőrzés javasolja továbbá, hogy amennyiben az erősítő hasznosításából eredő, a feltaláló és az Egyetem közötti anyagi rendezésére sor kerül, akkor a vezetőség vegye figyelembe az Élettani Intézetben a labor felújítása során keletkezett hozzáadott értéket is.

Szeged, 2015. július 27.

Dr. Hanol Mónika
osztályvezető

Bódi Andrea
belső ellenőr